

T.C.
Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı

Karar No : 12
Karar Tarihi : 09/01/2009

Başkanlık Makamınca Kurulumuza sunulan 24/11/2008 tarihli yazıda, aynen; "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127. ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 8. maddelerinde yer alan; "Mahalli idareler seçimleri beş yılda bir yapılır. Her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak günü seçimin başlangıç tarihidir. Aynı yılın Mart ayının son Pazar günü oy verme günüdür." hükmüne istinaden, mahalli idareler seçimleri 29 Mart 2009 Pazar günü yapılacaktır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın, 4121 sayılı Kanununun 5. ve 4709 sayılı Kanununun 24. maddeleriyle değişik 67. maddesinin beşinci fıkrasında; "Silah altında bulunan er ve erbaşlar ile askeri öğrenciler, taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde oy kullanılması ve oyların sayım ve dökümünde seçim emniyeti açısından alınması gerekli tedbirler Yüksek Seçim Kurulu tarafından tespit edilir ve görevli hakim in yerinde yönetim ve denetimi altında yapılır." hükmü ve buna paralel olarak da 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı bendinde yer alan; "Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklu olarak bulunanlar" ibaresi 4125 sayılı Kanununun 2. maddesiyle "Ceza infaz kurumlarında hükümlü olarak bulunanlar" şeklinde değiştirilmiştir. 28 Mart 2004 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimlerinde ve 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan milletvekili genel seçiminde ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan seçmen sıfatına haiz tutuklu bulunanlar ile taksirli suçlardan hükümlü olanların oy kullanabilmelerine ilişkin Yüksek Seçim Kurulunca gerekli düzenlemeler yapılarak oy kullanmaları sağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 1. maddesinde; mahalli idareler organlarının il genel meclisi üyeliği, belediye başkanı ve belediye meclisi üyeliği, köy ve mahalle muhtarları ile ihtiyar meclisi ve heyeti üyeliği seçimlerinin olduğu, 3., 4. ve 32. maddelerinde ise söz konusu seçimlerin "Seçim Çevreleri", belirtilmiştir.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlü bulunanların seçme hakkına sahip oldukları tartışmasız olmakla birlikte, 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler seçimlerinde; tutuklu bulunanlar taksirli suçlardan hükümlü olanlar ile kasıtlı suçlardan koşullu salıverilenlerin yasal durumu göz önünde tutularak, oy kullanıp kullanamayacakları, kullanacaklar ise hangi seçim çevrelerinde hangi seçim türleri için oy kullanacakları hususunun ve sair ilkelerin belirlenerek bir karara bağlanması takdirlerinize arz olunur." denilmiş ve 24/11/2008 tarihli, 300 sayılı kararımız ile Kurulumuz Üyesi Hasan ERBİL Başkanlığında, Üyeler Hüseyin EKEN, Ali EM, Kırdar ÖZSOYLU ve Sadri BOZKURT'tan oluşturulan komisyon bu konudaki çalışmasını tamamlamış olmakla, konu ve komisyonca hazırlanan taslak karar incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 67. maddesinin birinci fıkrasında; vatandaşların, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahip olduğu vurgulandıktan sonra, aynı maddenin üçüncü fıkrasında; on sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşının seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahip olduğu belirtilmiş, beşinci fıkrasında da; "Silah altında bulunan er ve erbaşlar ile askeri öğrenciler, taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar." denilmek suretiyle seçme hakkının istisnaları başka bir anlatımla oy kullanamayacaklar gösterilmiş, buna bağlı olarak aynı hükümler 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 7. ve 8.

maddelerinde de yinelenmiş ve kimlerin seçmen olamayacağı, kimlerin oy kullanamayacakları açıklanmış bulunmaktadır.

2972 sayılı Kanununun 3. ve 4. maddelerinde;

- İl genel meclisi üyeleri seçimi için her ilçe,

- Belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyeleri seçimi için her belde,

bir seçim çevresi olduğu,

- Büyükşehir belediye başkanının seçiminde seçim çevresi, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan orman köyleri de dahil olmak üzere büyükşehir belediye sınırlarından oluştuğu,

belirtilmiş,

Aynı Kanununun 32. maddesinde; mahalle muhtarlığı ve ihtiyar heyeti üyeliği için her mahalle, köy muhtarlığı ve ihtiyar meclisi üyeliği için her köy, bir seçim çevresi olarak sayılmıştır.

Bilindiği gibi, ceza ve tutukevlerinde bulunan taksirli suçlardan hükümlüler ve tutuklulara ait seçmen listelerinin ne şekilde oluşturulup kesinleştirileceği Kurulumuzca hazırlanıp ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilen Örnek:140/I sayılı "Seçmen Kütüğünün Güncelleştirilmesi Usul ve Esaslarını Gösterir Genelge"de açıklanmış bulunmaktadır.

Anılan genelgenin 13. maddesine göre, 24 Mart 2009 tarihine kadar tutuklananlar ile taksirli suçlardan hükümlü bulunanlar, tutuklu seçmen listelerine dahil edilerek listelerin bu şekilde kesinleştirilmesi gerekmektedir.

Ancak, kesinleşen seçmen listelerinde kayıtlı olmayan taksirli suçlardan hükümlüler ile tutukluların da listeye kaydedilip edilmeyecekleri, seçimlerde oy kullanıp kullanamayacakları konusunun açıklığa kavuşturulmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Seçmen kütükleri kesinleştikten sonra, kütükte kaydı bulunmayan seçmenlerin oy kullanamayacakları göz önüne alındığında, kesinleşen seçmen kütüklerinde kaydı bulunmayan taksirli suçlardan hükümlüler ve tutukluların, tutuklu seçmen listesine kayıtlarının yapılması, taksirli suçlardan hükümlüler ile tutuklular lehine bir durum ortaya çıkarır. Bu itibarla, 24 Mart 2009 tarihine kadar tutuklanıp cezaevine konulan tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlüler şayet daha önce herhangi bir seçmen kütüğünde kayıtlı değilse listeye dahil edilemez ve oy kullandırılmaz.

Seçmen kütüğüne kayıtlı olup olmamanın belgelendirilmesi taksirli suçlardan hükümlü ile tutuklu seçmene aittir. Kesinleşen seçmen kütüğünde kayıtlı olupta, ceza ve tutukevinde bulunan taksirli suçlardan hükümlü ile tutuklu seçmenler, ceza ve tutukevi yönetimi aracılığıyla ilgili ilçe seçim kurulu başkanlığından, seçmen kütüğüne kayıtlı olduğuna ilişkin aldığı belgeyi veya seçmen bilgi kağıdını vermeleri halinde, tutuklu seçmen listesine kaydını yaptırabilecektir. Kuşkusuz bu seçmen oy kullanacağı ceza ve tutukevleri seçmen listelerinde kayıtlı ise kendisinden ayrıca belge istenmesine gerek yoktur. Öte yandan, 10 Şubat 2009 tarihinden sonra yeni kurulan ceza ve tutukevleri için de yukarıda açıklanan koşullar çerçevesinde tutuklu seçmen listelerinin oluşturulması zorunludur.

Ayrıca, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 7. ve 8. maddelerinde açıklandığı üzere, kimlerin oy kullanamayacakları ve seçmen olamayacağı belirtilmiş bulunmaktadır. Bu nedenle, kasıtlı suçlardan koşullu salıverilen hükümlülerin hükümlülük durumları devam ettiğinden bihakkın tahliye oluncaya kadar oy kullanmaları mümkün değildir.

S O N U Ç :

Açıklanan nedenlerle;

1- 29 Mart 2009 Pazar günü yapılacak olan mahalli idareler seçimlerinde, ceza ve tutukevlerinde bulunan seçmen niteliğine sahip olan taksirli suçlardan hükümlüler ile tutuklu olanların da oy kullanabileceklerine,

2- Yapılacak olan seçimde kullanılacak tutuklu seçmen listelerine, kesinleşen seçmen kütüğüne kayıtlı olupta ceza ve tutukevinde bulunan taksirli suçlardan hükümlü ile tutuklu seçmenler, ceza ve tutukevi yönetimi aracılığıyla ilgili ilçe seçim kurulu başkanlığından, seçmen kütüğüne kayıtlı olduğuna ilişkin aldığı belgeyi veya seçmen bilgi kağıdını vermesi halinde, tutuklu seçmen listesine dahil edilmesi gerektiğine,

3- 10 Şubat 2009 tarihinden sonra yeni kurulan ceza ve tutukevlerinde bulunan taksirli suçlardan hükümlüler ile tutuklular için dahi tutuklu seçmen listesi oluşturulmasına,

4- 140/I sayılı Genelgemizin 13. maddesine göre, 24 Mart 2009 tarihi itibarıyla kesinleşecek seçmen listelerine kayıtlı bulunan taksirli suçlardan hükümlüler ile tutuklu olanların ceza ve tutukevlerinin bulunduğu seçim çevresinde yapılacak tüm seçim türleri için oy kullanabileceklerine,

5- Kasıtlı suçlardan koşullu salıverilen hükümlülerin hükümlülük durumları devam ettiğinden, bihakkın tahliye oluncaya kadar oy kullanmalarının mümkün olmadığına,

6- Karar örneğinin tüm il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilmesine ve Resmi Gazete'de yayımlanmasına,

09/01/2009 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Muammer AYDIN

Başkanvekili
Ahmet BAŞPINAR

Üye
Hasan ERBİL

Üye
Necati SÖZ

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
Bahadır DOĞUSOY

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Ali EM

Üye
Kırdar ÖZSOYLU

Üye
Sadri BOZKURT

Üye
M. Zeki ÇELEBİOĞLU